

Memo

datum 22 augustus 2019	voor College van B&W	Afdeling/cluster Beleid / Welzijn
behandeld door N. Cilingir	ons kenmerk -	bijlage(n) 5

Onderwerp
Evaluatie minimabeleid

Aanleiding

Mee kunnen doen is belangrijk in onze samenleving. Dit geldt misschien nog wel meer voor kinderen dan voor volwassenen. Kinderen die opgroeien in armoede kunnen minder goed meedoen en krijgen minder kansen. Met leeftijdsgenootjes sporten, muziekles, op schoolreis of hun verjaardag vieren is voor deze kinderen niet vanzelfsprekend. De impact hiervan op kinderen is groot en heeft nadelige gevolgen voor het verdere leven.

Het kabinet heeft vanaf 2017 extra budget beschikbaar gesteld aan gemeenten, bedoeld voor voorzieningen in natura voor kinderen. In Rheden zijn deze gelden in 2017 deels ingezet voor dit doel, door middel van onder andere de kledingpakketten/kledingpas. Met de vaststelling van het coalitieakkoord 'Rheden geeft Energie' is alsnog extra budget voor het bestrijden van kinderarmoede beschikbaar gesteld.

Met deze evaluatie zijn de effecten van ons minimabeleid, waaronder het Kindpakket, in beeld gebracht. Specifiek voor kinderen willen wij daar waar nodig het Kindpakket doorontwikkelen en nog beter laten aansluiten op de behoefte van het kind, conform coalitie- en collegeakkoord.

Evaluatie

Om de effecten van het huidige beleid in beeld te brengen is het beleid geëvalueerd. Hieraan hebben de volgende rapportages en informatie een bijdrage geleverd:

- Minima-effectrapportage 2019 (Mer) van het Nibud
- Evaluatie Kindpakket
- Deelname aan Speaking Minds
- Data gemeentelijk systeem

Daarnaast hebben wij informatie opgehaald uit het maatschappelijk middenveld en ook de verbinding gelegd met het onderwijs/jeugd.

Hieronder volgt per evaluatie onderdeel de belangrijkste uitkomsten.

Evaluatie uitkomsten

De Minima-effectrapportage (Mer) van het Nibud

Net als in voorgaande jaren is het Nibud gevraagd om de effecten van het beleid, door middel van een Mer, in beeld te brengen. Dit rapport geeft inzicht in de effecten van de landelijke en de gemeentelijke regelingen op de bestedingsruimte van Rhedense huishoudens met een laag inkomen.

Uit de rapportage volgt de conclusie dat het huishouden; het tweeoudergezin met twee oudere kinderen het moeilijk hebben. Zij kunnen op vier van de vijf onderzochte inkomensniveaus de uitgaven in de basisbehoefte en sociale participatie niet bekostigen. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat in dit gezin de kosten voor twee volwassenen gedragen moet worden. Terwijl de extra inkomsten ten opzichte van het eenoudergezin niet opweegt tegen de kosten voor een extra volwassene. Dit zijn kosten zoals: kleding, voeding en zorgverzekering. Als er ook nog kinderen zijn, dan hebben deze huishoudens te maken met nog grotere tekorten. Een tweeoudergezin met kinderen krijgt te maken met grotere tekorten. Met name oudere kinderen drukken sterk op de

begroting. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen.

Het Nibud geeft enkele adviezen over het gemeentelijk minimabeleid, aangevuld met enkele algemene adviezen. Voor de regelingen die niet vermeld staan, adviseert het Nibud het gemeentelijk beleid te continueren. In relatie tot de conclusie van de minima-effectrapportage en de ambitie om het Kindpakket door te ontwikkelen naar behoefte van het kind, is een essentiële aanbeveling:

- Houd aandacht voor het tweeoudergezin met oudere kinderen
Ondanks de gemeentelijke ondersteuning kunnen deze gezinnen niet rondkomen.

De minima-effectrapportage van het Nibud is bijgevoegd. Het betreft een uitvoerig rapport, in bijlage 1 volgt een korte beschrijving van de inhoud van het rapport. Hierin staan de overige adviezen van het Nibud opgesomd en staat per advies de stand van zaken/actiepunten beschreven.

Evaluatie Kindpakket

Medio 2018 zijn de kledingpakketten uit het Kindpakket vervangen door een kledingpas voor winterkleding. Wij hebben aan Stichting Leergeld gevraagd het Kindpakket, waaronder de Kledingpas, te evalueren. Stichting Leergeld heeft hiervoor uit hun bestand gezinnen willekeurig geselecteerd. In totaal hebben aan de evaluatie 80 gezinnen deelgenomen. De evaluatie Kindpakket is bijgevoegd.

Belangrijkste uitkomsten:

- Gebruikers zijn over het algemeen positief over de communicatie m.b.t. het Kindpakket.
- De GelrePas en de Winterkledingpas zijn de meest gebruikte voorzieningen uit het Kindpakket.
- Alle voorzieningen uit het Kindpakket van de Gemeente Rheden worden positief gewaardeerd, met name de Winterkledingpas en GelrePas worden zeer positief gewaardeerd.
- Ouders zijn positief over het aanbod van de Gemeente Rheden.

Verbeterpunten:

- Een aanbod voor de volle leeftijdsrange van 0 jaar tot 18 jaar is gewenst (17,5% respondenten)
Het huidige Kindpakket is gericht op kinderen van 4 t/m 17 jaar. Voorlopig blijft de huidige leeftijdsrange gehandhaafd en richten wij ons voor nu op het uitbreiden van het Kindpakket met een andere regeling.
- Meer keuze in winkelaanbod van de winterkledingpas (8,8% respondenten)
Hier wordt door Leergeld op ingezet. Het opnemen van een winkel in het aanbod is niet altijd mogelijk. Dit heeft te maken met het specifieke betaalsysteem waar de betreffende winkel op aangesloten moet zijn.

Deelname Speaking Minds

Tweedejaars mbo-ers van de opleiding Zorg en Welzijn van het Astrum College in Velp hebben meegedaan aan het project Speaking Minds. Speaking Minds is een project in samenwerking met Save the Children, Defence for Children en Stimulansz. Gemeenten, jongeren en scholen werken onder begeleiding van het project Speaking Minds aan een effectief armoede- en schuldenbeleid. Dit project heeft als doel jongeren een stem te geven in de aanpak van het bestrijden van armoede. In onze gemeente zijn de leerlingen aan de slag gegaan met de volgende lokale onderzoeksvraag:

Wat hebben jongeren die opgroeien in armoede nodig om mee te kunnen doen in de samenleving?

Via onder andere gesprekstafels met de gemeente en experts en het afleggen van een veldbezoek, hebben zij gedurende 11 weken eigen onderzoek verricht. Hierna hebben zij hun advies voorgelegd aan de gemeente om ervoor te zorgen dat het lokale beleid (nog) beter aansluit op de doelgroep. De volgende aanbevelingen zijn gedaan:

1. Zorg voor de sociale behoeften van jongeren.
 - Uitgaanspas en maak armoede bespreekbaar
2. Zorg voor de materiële behoeften van jongeren.

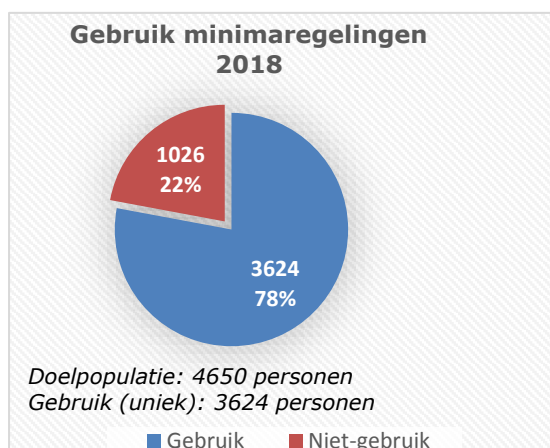

- Gratis wifi, een mobiel, een laptop en goede schooltas
3. Zorg voor voldoende informatie.
- Voorlichting vanaf 16 jaar
 - Jaarlijkse voorlichting op scholen

In bijlage 2 staan deze adviezen met de stand van zaken verder beschreven.

Gebruik minimaregelingen/bereik doelgroep

In Rheden hebben 4.650 personen een inkomen tot 120% van het sociaal minimum in 2018. Daarnaast groeien er 925 kinderen in de leeftijd van 0 jaar t/m 17 jaar op in deze huishoudens (bron: Stimulansz minimascan). Hieronder volgt een weergave van het gebruik van de regelingen in 2018 en de afgelopen jaren.

Gebruik minimaregelingen

	2015	2016	2017	2018
Aantal personen	3007 (63%)	3361 (72%)	3564 (76%)	3622 (78%)

Gebruik per minimaregeling

Aantal personen per regeling	2015	2016	2017	2018
<i>Individuele bijzondere bijstand, w.o. bewindvoering</i>	1638	1675	1755	1771
<i>Bijzondere bijstand bewindvoering</i>	370	406	456	458
<i>GelrePashouders</i>	2191	2487	2680	2775
<i>Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering</i>	800	1203	1636	1688
<i>Individuele inkomensvoet</i>	424	603	663	725
<i>Kwijtschelding gemeentelijke heffingen</i>	1236	1465	1475	1264

Het totaalgebruik van de minimaregelingen in 2018 is gestegen. In het gebruik van de GelrePas is eveneens een toename waar te nemen. De GelrePas wordt positief gewaardeerd door de respondenten van de evaluatie van het Kindpakket. Uit gesprekken met aanbieders en het middenveld zijn verbeterpunten gegeven. De uitvoering van de GelrePas is te arbeidsintensief. Dit geldt voor zowel de uitvoering door de aanbieders (de declaratie) als voor de uitvoering door de gemeente. Daarnaast wordt aangegeven dat de doelgroep de GelrePas in de huidige vorm als stigmatiserend kan ervaren. Dit kan ontstaan doordat de doelgroep nu op vertoon van de GelrePas (soms in combinatie met een coupon) kan deelnemen aan het programma aanbod. Ook vanuit de regiogemeenten zijn er signalen dat zij graag veranderingen zien in de uitvoering. Bij enkele gemeenten speelt ook mee dat het gebruik achterblijft, waardoor ook behoefte is aan verandering van het programma-aanbod van de pas. Daarom wordt er ingezet op vernieuwing van de GelrePas. Centraal hierbij staat de vraag: hoe kunnen we de GelrePas effectiever en efficiënter uitvoeren. Effectiever zodat het meer bijdraagt aan participatie en perspectief en efficiënter in die zin dat de schaarse middelen zoveel als mogelijk terecht komen bij diegene die dat het meest nodig hebben en zo min mogelijk bij de uitvoering.

Actiepunt:

- Starten met een verkenning naar de mogelijkheden van het effectiever en efficiënter inzetten van de GelrePas.
Deze verkenning wordt in gezamenlijkheid met Arnhem en de andere deelnemende gemeenten gestart. (Budgettair neutraal)

Uit onderstaande tabel blijkt dat het gebruik van het Kindpakket eveneens is toegenomen. Een uitzondering vormt de schoolkostenregeling. Ondanks de extra inzet op communicatie de afgelopen jaren, is in 2018 lichte daling in het gebruik van deze regeling waar te nemen. Uit de evaluatie van het Kindpakket blijkt dat 67,5% van de respondenten gebruik heeft gemaakt van de gemeentelijke schoolkostenregeling.

Gebruik Kindpakket

Aantal kinderen	2015	2016	2017	2018
<i>GelrePashouders kind</i>	657	695	780	839
<i>Tegemoetkoming schoolkosten</i>	103	241	349	330
<i>Jeugdfonds</i>	24	42	112	122
<i>Leergeld kinderen</i>	231	282	655	678
<i>Winterkledingpas</i>	-	-	370	510

Actiepunt:

- Onderzoeken of het nodig is om de schoolkostenregeling te herijken.
Indien herijking nodig is, kan dit pas geïmplementeerd worden in het najaar van 2020, bij aanvang van het schooljaar 2020-2021. (Budgettair neutraal)

Voorstel

Het Kindpakket uitbreiden met een smartphone voor brugklassers¹.

Wij constateren met de bovenstaande evaluatie dat het Rhedens minimabeleid een positief effect heeft op het bestrijden van armoede. Op onderdelen is het nodig nader inzicht te krijgen. Op basis van die inzichten kan daar waar nodig verdere verbeteringen worden doorgevoerd (zie actiepunten). Ondanks dat ons minimabeleid een positief effect heeft op de bestedingsruimte van onze minima, kan het tweeoudergezin met oudere kinderen vaak financieel niet rondkomen. Hierdoor is meedoen, voor vooral de kinderen uit het gezin niet vanzelfsprekend. De leerlingen van het Astrum College vinden dat bij het kunnen meedoen, een smartphone niet kan ontbreken.

Deze aanbeveling sluit aan op de toenemende digitaliseringstrend. Dit uit zich onder andere in het opnemen van digitale middelen in het Kindpakket door gemeenten. Middelbare scholen communiceren ook steeds vaker via internet met hun leerlingen. En is de smartphone daarmee inmiddels een basisvoorziening geworden.

Een smartphone als regeling voor kinderen uit een gezin met een laag inkomen is relatief nieuw, maar past binnen de trend die we zien. Dit wordt ook bevestigd door zoals hierboven ook benoemd, het advies dat door de leerlingen van het Astrum college is gegeven: Zorg voor de materiële behoeften van jongeren, gratis wifi, een mobiel, een laptop en goede schooltas.

Om kinderen uit gezinnen met een laag inkomen ook mee te laten doen, stellen wij voor het Kindpakket uit te breiden met een smartphone voor brugklassers. In onder andere de gemeente Enschede en Den Haag is de smartphone voor brugklassers reeds onderdeel van het kindpakket en wordt de regeling uitgevoerd door Stichting Leergeld. Ook in Rheden willen we deze regeling laten uitvoeren door Stichting Leergeld Arnhem Rheden Renkum. De voorkeur van zowel Stichting Leergeld als de gemeente is om dit als pilot op te starten en geleidelijk aan door te ontwikkelen. In de verkenning naar de mogelijkheden: prepaid/abonnement en nieuw/refurbished toestel, zijn de voor- en nadelen afgewogen. Hieruit is gekozen voor het eenmalig verstrekken van een nieuwe smartphone in prepaid vorm aan brugklassers. Daarmee is een garantieperiode van het toestel veiliggesteld en is er minder risico op het ontstaan van gebreken van het toestel op korte termijn (langere levensduur). De smartphone in prepaid vorm zorgt voor verantwoordelijkheid en budgetbewustzijn. Dit sluit ook aan bij het advies van de Themagroep Werk & Inkomen. Bij de verstrekking van de smartphone is ook budget beschikbaar voor prepaidkaarten. Stichting

¹ Een eenmalige verstrekking van een smartphone aan leerlingen die het eerste jaar van het Voorgezet onderwijs volgen.

Leergeld gaat de beoogde doelgroep benaderen met de vraag of zij alle voorzieningen hebben die nodig zijn voor de brugklas, inclusief een smartphone. Dit voor aanvang van het nieuwe schooljaar 2019-2020. Op basis van de bij stichting Leergeld bekende gegevens, is de verwachting dat het een groep van maximaal 60 jongeren betreft. De brugklassers in Rheden die hierdoor kunnen beschikken over een smartphone, hebben daarmee de garantie dat zij geen berichten van school, bijvoorbeeld over huiswerk of het rooster, hoeven te missen. Meedoen wordt makkelijker!

Kosten

De totale kostprijs zal in 2019 maximaal € 275 per telefoon zijn, de prijs is mede afhankelijk van het aanbod op moment van aanschaf. Stichting Leergeld gaat hierover met een lokale telefoonwinkel in gesprek. Ook wordt hierin de mogelijkheid van het wel/niet afsluiten van een verzekering meegenomen tweede jaar is een bedrag van € 60 nodig voor de aanschaf van vijf prepaidkaarten.

2019: 60 x € 275 = € 16.500²

2020: 60 x € 60 = € 3.600³

Evaluatie

Begin 2020 wordt de regeling geëvalueerd. Op basis van de eerste ervaringen en resultaten wordt beoordeeld of de regeling (ongewijzigd of gewijzigd) wordt voortgezet.

Met deze pilot wordt ook meer inzicht gekregen in het bereik van de beoogde doelgroep.

Voorstel

Het Kindpakket uitbreiden met een smartphone voor brugklassers en dit als pilot in 2019 door Stichting Leergeld te implementeren in de gemeente Rheden.

² Kosten bestaande uit: aanschaf smartphone, prepaidkaarten, indien mogelijk verzekering en uitvoeringskosten.

³ Kosten bestaande uit: 5 prepaidkaarten van per stuk een waarde van € 10,- en de bijkomende uitvoeringskosten.